

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

Ընդունված է 2017 թվականի նոյեմբերի 15-ին

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀՈՂԿԱԾ 3. ՕՐԵՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

1) պաշտպանություն՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականությունը, սահմանների անձեռնմխելիությունը եւ անվտանգությունը, այդ թվում՝ քաղաքացիների պաշտպանվածությունը, ռազմական սպառնալիքներից ապահովելու նպատակով խաղաղ ժամանակ եւ ռազմական դրության պայմաններում քաղաքական, ռազմական, տնտեսական, տեղեկատվական, սոցիալական, իրավական եւ այլ բնույթի միջոցների կիրառման ու միջոցառումների իրականացման ընդհանրություն.

2) պաշտպանության ոլորտի քաղաքականություն՝ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ապահովման գերակայությունների սահմանում եւ իրականացում, այդ թվում՝ պաշտպանության ռազմավարական պլանավորման եւ պաշտպանության ռազմավարական վերանայման, ռազմավարական առաջնորդող փաստաթղթերի ընդունման միջոցով.

3) պաշտպանության ռազմավարական պլանավորում՝ ռազմական անվտանգության համակարգի կարողությունների եւ կառուցվածքի պլանավորմանն ու զարգացմանն ուղղված համընդգրկուն, աստիճանակարգված, հեռանկարին միտված եւ շարունակական գործընթաց.

4) պաշտպանության ռազմավարական վերանայում՝ անվտանգության միջավայրի, առկա եւ հավանական ռազմական սպառնալիքների, դրանց չեզոքացման հասանելի ռեսուրսների եւ հնարավորությունների համակողմանի գնահատման հիման վրա պաշտպանության ռազմավարական պլանավորման նպատակների եւ խնդիրների սահմանում.

5) պետության ռազմական անվտանգության համակարգ՝ պաշտպանության ոլորտի վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց, զինված ուժերի, այլ զորքերի, զինված ուժերի միացյալ կազմավորումների, քաղաքացիական պաշտպանության եւ արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի, **աշխարհագրի**, ինչպես նաեւ ռազմաարդյունաբերական համալիրի եւ ռազմական անվտանգության խնդիրների լուծման գործառույթներ իրականացնող, ներառյալ՝ զորահավաքային առաջադրանքներ ունեցող կազմակերպությունների ամբողջություն.

6) զինված ուժեր՝ պետական ռազմական կառույց, որն ապահովում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ռազմական բաղադրիչը.

7) այլ զորքեր՝ ոստիկանության զորքեր, սահմանապահ զորքեր, պետական պահպանության ծառայություն եւ ազգային անվտանգության հատուկ ստորաբաժանումներ.

8) զինված ուժերի միացյալ կազմավորումներ՝ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի մասնակցությամբ ստեղծվող միջազգային ուժեր.

9) քաղաքացիական պաշտպանության եւ արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժեր՝ քաղաքացիական պաշտպանության եւ փրկարարական ստորաբաժանումներ.

9.1) աշխարհագոր՝ քաղաքացիների կամավորության և տարածքային սկզբունքով զինված ուժերի գլխավոր շտաբի ենթակայությամբ գործող ստորաբաժանումների համալիր, որում ընդգրկված քաղաքացիները մասնակցում են Հայաստանի Հանրապետության զինված պաշտպանությանը.

10) ռազմաարդյունաբերական համալիր՝ գիտական, գիտաարտադրական, արտադրական եւ այլ բնույթի կազմակերպությունների ու պետական մարմինների համակարգ, որի գործունեությունն ուղղված է պետության ռազմատեխնիկական քաղաքականության կենսագործմանը.

11) զորահավաքային նախապատրաստություն՝ պետությունը զինված հարձակումից պաշտպանելու եւ պատերազմի ժամանակ զինված ուժերի եւ այլ զորքերի, տնտեսության ու բնակչության պահանջմունքները բավարարելու նպատակով պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, անկախ կազմակերպական-իրավական ձեւից՝ կազմակերպությունների կողմից եւ քաղաքացիների մասնակցությամբ խաղաղ ժամանակ իրականացվող միջոցառումների ամբողջություն.

12) զորահավաք՝ պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների գործունեությունը ռազմական դրության աշխատանքային ռեժիմի, զինված ուժերը եւ այլ զորքերը պատերազմական ժամանակի կազմակերպման ու կազմի փոխադրելու միջոցառումների, քաղաքացիների զորահավաքային զորակոչի իրականացման համալիր.

13) պաշտպանության նպատակով տրանսպորտային միջոցների օգտագործում (այսուհետ՝ ռազմատրանսպորտային պարտականություն)՝ խաղաղ եւ ռազմական դրության ժամանակ պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց կողմից Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերն ու այլ զորքերը տրանսպորտային միջոցներով ապահովելու համար իրականացվող միջոցառումների համալիր.

14) զորահավաքային առաջադրանք՝ զինված ուժերի եւ այլ զորքերի, տնտեսության ու բնակչության պահանջմունքները պատերազմի ժամանակ բավարարելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից կազմակերպություններին առաջադրված պետական պատվեր:

(3-րդ հոդվածը փոփ. 23.03.18 ՀՕ-296-Ն օրենք)

ՀՈՂՎԱԾ 5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

1. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության կազմակերպումը խաղաղ ժամանակ ներառում է՝

1) պաշտպանության ոլորտի քաղաքականության հիմնական ուղղությունների սահմանումը.

2) ռազմական սպառնալիքի կանխատեսումը, գնահատումը եւ կանխարգելման միջոցառումների պլանավորումը.

3) պաշտպանության ոլորտի իրավական կարգավորումը.

4) անհրաժեշտ կառուցվածքով, թվակազմով, ժամանակակից սպառազինությամբ, ռազմական եւ այլ տեխնիկայով ու զույքով համալրված, բարձր մարտունակություն եւ պատրաստակամություն ունեցող զինված ուժերի, այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության եւ փրկարարական ստորաբաժանումների ստեղծումը, զարգացումը, **աշխարհագորի համակարգի ստեղծումը**, ինչպես նաեւ դրանց ծավալման եւ կիրառման պլանավորումը.

5) զորահավաքային նախապատրաստությունը.

6) քաղաքացիների զինվորական հաշվառման կազմակերպումը, պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի անցկացումը, պայմանագրային զինվորական ծառայության կազմակերպումը, քաղաքացիների եւ տրանսպորտային միջոցների ներգրավմամբ պահեստազորային պատրաստության միջոցառումների իրականացումը.

7) միջազգային համագործակցությունը եւ ռազմադիվանագիտական կարողությունների ընդլայնումը.

8) քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների պլանավորումն ու իրականացումը.

9) ռազմաարդյունաբերական համալիրի զարգացումը.

10) ռազմական գործի, ռազմական գիտության եւ ուսուցման կազմակերպումն ու զարգացումը.

11) զինված ուժերում մարդկային ռեսուրսների պլանավորումը եւ ներգրավումը.

12) պաշտպանության ոլորտում տեղեկատվական անվտանգության, կիբեռանվտանգության, պետական եւ ծառայողական գաղտնիքի պահպանման ապահովումը.

13) անհրաժեշտ քանակությամբ զենքի եւ ռազմամթերքի, ռազմական տեխնիկայի, պարենի եւ այլ նյութական պաշարների կուտակումը.

14) պաշտպանական ծախսերի պլանավորումը, ֆինանսավորումը եւ դրանց օգտագործման նկատմամբ վերահսկողությունը.

15) պաշտպանության ոլորտում գնումների գործընթացի արդյունավետ, թափանցիկ եւ մրցակցային սկզբունքներով իրականացումը.

16) հայրենասիրական դաստիարակության ապահովումը, ռազմամարզական բնույթի միջոցառումների կազմակերպմամբ բնակչության շրջանում առողջ ապրելակերպի խթանումը.

17) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ապահովման ուղղությամբ այլ միջոցառումների իրականացումը:

2. Ձորահավաքային նախապատրաստությունը ներառում է՝

1) ռազմական անվտանգության համակարգի եւ տնտեսության զորահավաքային ծրագրերի ու պլանների մշակումը եւ հաստատումը.

2) ռազմական անվտանգության համակարգի, տնտեսության, բնակչության կենսաապահովման, կապի եւ տեղեկատվության համակարգերի գործունեությունը պատերազմական ժամանակաշրջանի աշխատանքային ռեժիմի փոխադրման պլանավորումը.

3) նյութական պահուստում անհրաժեշտ ապրանքների կուտակումը, դրանց պահպանումը եւ թարմացումը.

4) բնակչությանը ռազմական դրության ժամանակ մթերային եւ ոչ մթերային ապրանքներով, բժշկական սպասարկման, կապի ու տրանսպորտային միջոցներով ապահովող համակարգերի նախապատրաստումը.

5) պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում ու համապատասխան կազմակերպություններում զորահավաքային մարմինների ստեղծումը.

6) պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու համապատասխան կազմակերպությունների ղեկավարման պահեստային կետերի ստեղծումը եւ դրանց նախապատրաստումը.

7) քաղաքացիների կցագրումը զինված ուժերի պատերազմական ժամանակաշրջանի հաստիքներին, քաղաքացիների ամրագրումը.

8) տնտեսության, զինված ուժերի եւ այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության համակարգի համար անհրաժեշտ զորահավաքային հզորությունների եւ բնակչության պահանջումները բավարարող արտադրությունների ստեղծումը, զարգացումն ու պահպանումը.

9) զորահավաքային պլանների կատարման, զինված ուժերի եւ այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության եւ արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի զորահավաքային ծավալման, աշխարհագրի պատրաստության, պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, տնտեսության, բնակչության կենսաապահովման, կապի ու տեղեկատվության համակարգերի գործունեությունը պատերազմական ժամանակաշրջանի աշխատանքային ռեժիմի փոխադրման ապահովման նպատակով ուսումնավարժական հավաքների ու պարապմունքների անցկացումը.

10) պետության զորահավաքային պատրաստվածության վիճակի եւ իրականացման գործընթացի գնահատումը:

3. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության կազմակերպումը Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության եւ ռազմական գործողությունների պայմաններում ներառում է՝

1) Հայաստանի Հանրապետության անկախության, տարածքային ամբողջականության, պետական սահմանի անձեռնմխելիության եւ բնակչության նկատմամբ ոտնձգությանը զինված դիմակայությունը.

2) պատերազմի եւ (կամ) ռազմական դրության հայտարարումը, ընդհանուր կամ մասնակի զորահավաքի անցկացումը.

3) զինված ուժերի, այլ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության եւ արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերի փոխադրումն անհրաժեշտ մարտական պատրաստականության վիճակի, պատերազմական ժամանակաշրջանի կազմի եւ կառուցվածքի, աշխարհագրի կիրառումը: Ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ այլ զորքերը, քաղաքացիական պաշտպանության եւ արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերն անցնում են զինված ուժերի հրամանատարության օպերատիվ ենթակայության ներքո.

4) պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, տնտեսության, բնակչության կենսաապահովման, կապի եւ տեղեկատվության համակարգի գործունեության փոխադրումը պատերազմական ժամանակաշրջանի աշխատանքային ռեժիմի: Ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ կապի եւ տեղեկատվության ամբողջ համակարգը՝ իր ենթակառուցվածքներով, ներառյալ՝ ռադիոհաձայնականության ռեսուրսը, ապահովում է պաշտպանության շահերից բխող խնդիրների առաջնահերթ իրականացումը.

5) զորահավաքային զորակոչի իրականացումը.

6) զինված ուժերի կարիքների համար հաշվառված տրանսպորտային, կապի եւ այլ միջոցների, անհրաժեշտ տեխնիկայի ու սարքավորումների ներգրավումը.

7) նյութական պահուստի միջոցներով զորահավաքային կարիքների բավարարումը.

8) բնակչության կենսաապահովման համար անհրաժեշտ միջոցների նորմավորված մատակարարումը.

9) աշխատունակ բնակչության հավաքագրումը պաշտպանական կամ թիկունքային ապահովման աշխատանքների կատարման համար.

10) "Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին" Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված այլ միջոցառումների իրականացումը:

4. Պաշտպանության խնդիրներ լուծելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով նախատեսված կարգով Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կարող են տեղակայվել օտարերկրյա պետությունների զինվորական կազմավորումներ եւ ստորաբաժանումներ, ինչպես նաեւ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի ստորաբաժանումները կարող են ընդգրկվել զինված ուժերի միացյալ խմբավորման կազմում կամ գտնվել միավորված հրամանատարության ներքո:

5. Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների կատարման նպատակով զինված ուժերի ստորաբաժանումները կարող են Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս մասնակցել խաղաղապահ կամ ռազմական գործողությունների:

ՀՈՂՎԱԾ 10. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԼԻԱԶՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությունը՝

1) մասնակցում է՝

ա. պաշտպանության ոլորտի քաղաքականության հիմնական ուղղությունների, ներառյալ՝ ռազմավարական առաջնորդող փաստաթղթերի մշակմանն ու վերանայմանը,

բ. պետական եւ տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների գործունեությունը ռազմական դրության աշխատանքային ռեժիմի փոխադրելու պլանի, կարգի եւ պայմանների, նյութական պահուստում անհրաժեշտ ապրանքների չնվազեցվող պաշարների ստեղծման, դրանց կուտակման, ապամարագման, թարմացման եւ փոխարինման ծրագրերի մշակմանը,

գ. քաղաքացիական պաշտպանության պլանավորմանը եւ իրականացմանը.

2) իր լիազորությունների սահմաններում ուսումնասիրում եւ գնահատում է ռազմաքաղաքական իրադրությունը, ռազմական սպառնալիքների եւ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանվածության աստիճանը.

3) Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն առաջարկություններ է ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեում եւ միջնաժամկետ

ծախսային ծրագրերում պաշտպանության ծախսերի, պաշտպանության նախարարությանը հատկացված միջոցների ծախսման կարգի վերաբերյալ.

4) վարում է զինվորական հաշվառման էլեկտրոնային կառավարման համակարգ.

5) իրականացնում է պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչը, վարժական հավաքների եւ զորավարժությունների անցկացումը, զորահավաքային զորակոչը, զինված ուժերը պայմանագրային զինծառայողներով համալրումը , **սույն օրենքով սահմանված կարգով աշխարհագրայինների հավաքագրումը.**

6) իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության համակարգի տեղեկատվական անվտանգության, ռազմաքաղաքական եւ պաշտպանական ոլորտներում հետախուզական գործունեության կազմակերպումն ու ապահովումը.

7) վերահսկում է զինված ուժերի մարտական պատրաստության, մարտական եւ զորահավաքային պատրաստականության, զորահավաքային ռեսուրսների հաշվառման ու հավաքագրման գործընթացը.

8) վերահսկողություն է իրականացնում զորահավաքային առաջադրանք ունեցող կազմակերպությունների եւ ստորաբաժանումների՝ սպառազինության ու ռազմական տեխնիկայի պաշարների կուտակմանն ու բաշխմանն ուղղված գործունեության նկատմամբ.

9) իր լիազորությունների սահմաններում ղեկավարում է պաշտպանական ոլորտի կազմակերպություններում գիտական, գյուտարարական եւ նորարարական աշխատանքների իրականացումը.

10) պատվիրում եւ ֆինանսավորում է զինված ուժերի համար սպառազինության ու ռազմական տեխնիկայի, պարենային, իրային եւ այլ ունեցվածքի, ինչպես նաեւ նյութական պաշարների արտադրությունն ու գնումները, հսկողություն է իրականացնում զինված ուժերի եւ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության համակարգի այլ մարմինների կողմից ֆինանսական միջոցների ծախսման եւ նյութատեխնիկական միջոցների ու ունեցվածքի օգտագործման նկատմամբ.

11) օրենքով սահմանված կարգով ապահովում է զինված ուժերում օրինականության պահպանումը, հանցագործությունների կանխարգելումը եւ պետական գույքի պահպանությունը.

12) մշակում եւ իրականացնում է զինված ուժերի անձնակազմի ծառայողական առաջխաղացումն ապահովող կադրային քաղաքականությունը, իր իրավասության սահմաններում ապահովում է զինծառայողների եւ նրանց ընտանիքների անդամների, ինչպես նաեւ զինծառայողներին հավասարեցված անձանց սոցիալական պաշտպանությունը.

13) ապահովում է պաշտպանության ոլորտի զարգացմանն ու կատարելագործմանն ուղղված ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերի նախագծերի մշակման եւ ընդունման գործընթացը.

14) իր լիազորությունների սահմաններում կազմակերպում է Հայաստանի Հանրապետության եւ օտարերկրյա պետությունների ու միջազգային կազմակերպությունների միջեւ համագործակցությունը ռազմական, ռազմաքաղաքական եւ ռազմատեխնիկական բնագավառում.

15) կազմակերպում եւ իրականացնում է ռազմական ուսուցման ու ռազմական գիտության զարգացման գործընթացները, մասնակցում է հանրային տեղեկատվության ոլորտում եւ կրթության զարգացման պետական ծրագրերում ընդգրկելու համար բնակչության հայրենասիրական դաստիարակության չափորոշիչների մշակմանը.

16) իրականացնում է պաշտպանության ոլորտում հանրային իրազեկում.

17) իրականացնում է պաշտպանության ոլորտում սույն օրենքով եւ այլ օրենքներով սահմանված այլ լիազորություններ:

2. Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարը՝

1) պաշտպանության ոլորտի քաղաքականության հիմնական ուղղությունների շրջանակներում իրականացնում է պաշտպանության նախարարության եւ զինված ուժերի ղեկավարումը, ապահովում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության միջոցով զինված ուժերի նկատմամբ քաղաքացիական վերահսկողությունը.

2) կազմակերպում եւ վերահսկում է զինված ուժերի ու Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության համակարգի մեջ մտնող այլ մարմինների եւ կազմակերպությունների գործունեությունը.

3) հաստատում է պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչվող քաղաքացիների թվաքանակը.

4) հաստատում է զինվորական հաշվառումը վարելու հրահանգը.

5) ներկայացնում է առաջարկություններ զինված ուժերի բարձրագույն հրամանատարական կազմի պաշտոններում նշանակելու եւ պաշտոններից ազատելու, բարձրագույն զինվորական կոչումներ շնորհելու վերաբերյալ.

6) հաստատում է ներկայացնում`

ա. զինված ուժերի կառուցվածքը, հաստիքային թվաքանակը, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության եւ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի կանոնադրություններն ու կառուցվածքը,

բ. զինված ուժերի զարգացման, ծավալման, զորահավաքային, կիրառման, Հայաստանի Հանրապետության տարածքի պաշտպանության օպերատիվ սարքավորման պլանները,

գ. զինվորական հաշվառման, նախագորակոչային պատրաստության կարգերը, ինչպես նաեւ զինվորական հաշվառման մասնագիտությունների, ամրագրման ենթակա մասնագիտությունների եւ պաշտոնների ցանկերը,

դ. ռազմաարդյունաբերական համալիրի, սպառազինության եւ ռազմական տեխնիկայի զարգացման պետական ծրագրերը.

7) իրականացնում է պաշտպանության ոլորտում սույն օրենքով եւ այլ օրենքներով սահմանված այլ լիազորություններ:

ՀՈՂԿԱԾ 15. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԶԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԸ

1. Զինված ուժերի նպատակն է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ռազմական բաղադրիչի ապահովումը:

2. Զինված ուժերի խնդիրներն են`

1) Հայաստանի Հանրապետության վրա հնարավոր զինված հարձակման կանխումը, կասեցումը, լարվածության օջախի չեզոքացումը, ռազմական գործողությունների իրականացումը, հրադադարի կամ հաշտության պարտադրումը` զինված ուժերի մասնակի կամ լրիվ ծավալմամբ.

2) մասնակցությունն արտակարգ իրավիճակների կանխման, հնարավոր հետեւանքների նվազեցման եւ վերացման աշխատանքներին ու քաղաքացիական պաշտպանության, տարահանման, որոնողափրկարարական, փրկարարական, վթարավերականգնողական, ինչպես նաեւ օրենքով սահմանված այլ միջոցառումների.

3) ռազմական սպառնալիքների բացահայտումը եւ դրանց դիմակայումը.

4) սպառազինության, ռազմական տեխնիկայի եւ նյութական ռեսուրսների անհրաժեշտ մարտական ու զորահավաքային հնարավորությունների ապահովումը.

5) օպերատիվ կիրառման եւ զորահավաքային ծավալման պլանների կատարումը.

6) միջազգային պայմանագրերով սահմանված պարտավորությունների կատարման նպատակով մասնակցությունը խաղաղապահ կամ այլ գործողությունների.

7) մասնակցությունը դիվերսիոն-հետախուզական եւ ահաբեկչական գործողությունների կանխմանն ու չեզոքացմանը.

8) մասնակցությունը տեղեկատվական անվտանգության ապահովման գործընթացին:

3. Զինված ուժերը կազմված են զինվորական կառավարման կենտրոնական մարմնից` զինված ուժերի գլխավոր շտաբից, զինվորական կառավարման այլ մարմիններից, զորամիավորումներից, միավորումներից, զորատեսակներից եւ զորամասերից, զինվորական հաստատություններից եւ զինվորական այլ կազմավորումներից: Պատերազմի կամ ռազմական դրության ժամանակ զինված ուժերի կազմում ընդգրկվում են նաեւ այլ զորքերը, քաղաքացիական պաշտպանության եւ արտակարգ իրավիճակների լիազոր պետական մարմնի ուժերը: **Զինված ուժերի գլխավոր շտաբի ենթակայությամբ գործում է աշխարհագորը:**

4. Զինված ուժերի համալրումը մարդկային ռեսուրսներով իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությունը` պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչի, պայմանագրային զինվորական ծառայության, զորահավաքային զորակոչի միջոցով:

5. Ձինված ուժերի կիրառումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, սույն օրենքով եւ զինված ուժերի կիրառման պլանով սահմանված կարգով:

6. Ձինված ուժերի կողմից ռազմական սպառնալիքներին դիմակայման շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարը եւ զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը, ընդ որում, զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը, նախապես ստանալով պաշտպանության նախարարի հաստատումը, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ հնարավորին չափ արագ իրազեկելով նրան կայացրած որոշման մասին, կարող են որոշում կայացնել զինված ուժերի սահմանափակ, անհետաձգելի, արագ արձագանքման եւ (կամ) հատուկ առաջադրանք կատարելու նպատակով առանձին ստորաբաժանումների եւ միջոցների օգտագործման վերաբերյալ: Այդպիսի որոշումների կայացման, ինչպես նաեւ դրանց արդյունքների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարը գեկուցում է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի սահմանած պարբերականությամբ եւ կարգով:

7. Անմիջական պատասխան գործողություններ ձեռնարկելու անհրաժեշտության, զինված հարձակումը կասեցնելու եւ (կամ) դիվերսիոն-հետախուզական խմբի ներթափանցումը կանխելու անհրաժեշտության դեպքում ստորաբաժանման գործողությունների մասին որոշումը կայացնում է տեղում գտնվող ամենաբարձրաստիճան հրամանատարը՝ նախապես համաձայնեցնելով այդպիսի որոշումներն ըստ վերադասության, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ հնարավորին չափ սեղմ ժամկետում գեկուցելով վերադաս ղեկավարությանը կայացրած որոշման մասին: Բոլոր նման դեպքերում ձեռնարկվող քայլերը պետք է լինեն համաչափ եւ սահմանափակվեն անմիջական վերահաս վտանգը կանխելու նպատակով:

8. Ձինված ուժերը քաղաքական հարցերում պահպանում են չեզոքություն, զինված ուժերում եւ այլ զորքերում կուսակցությունների, միավորումների, կրոնական կազմակերպությունների եւ արհեստակցական միությունների ստեղծումը, ինչպես նաեւ զորամասերի, զինվորական կազմակերպությունների, ռազմաուսումնական հաստատությունների տարածքում կուսակցական կամ կրոնական քարոզչությունն արգելվում են: Ձինված ուժերում Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցու գործունեությունը կարգավորվում է օրենքով:

ՀՈՂՎԱԾ 17. ՁԻՆՎԱԾ ՈՒԺԵՐԻ ՉԻՆՎԱԿՈՐ ՇՏԱԲԸ

1. Ձինված ուժերի գլխավոր շտաբը Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությանը ենթակա մարմին է:

2. Ձինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը՝

1) ղեկավարում է գլխավոր շտաբի գործունեությունը, պատասխանատու է գլխավոր շտաբին առաջադրված խնդիրների ու գործառնությունների իրականացման համար:

2) իր իրավասության սահմաններում արձակում է հրամաններ եւ տալիս ցուցումներ, առանց լիազորագրի հանդես է գալիս Հայաստանի Հանրապետության կամ գլխավոր շտաբի անունից, ինչպես նաեւ տալիս է Հայաստանի Հանրապետության կամ գլխավոր շտաբի անունից հանդես գալու լիազորագրեր, այդ թվում՝ վերալիազորման իրավունքով լիազորագրեր:

3) իր իրավասության սահմաններում պաշտոնի նշանակում եւ պաշտոնից ազատում է գլխավոր շտաբի համակարգի զինվորական, քաղաքացիական եւ այլ ծառայողների (աշխատողների), շնորհում է զինվորական կոչումներ, ինչպես նաեւ իր իրավասության սահմաններում կիրառում է խրախուսանքի եւ կարգապահական տույժի միջոցներ:

4) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարին է ներկայացնում գլխավոր շտաբի կանոնադրությունը, կառուցվածքը եւ հաստիքային թվաքանակը:

5) իրականացնում է հսկողություն գլխավոր շտաբին ամրացված պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի պահպանության եւ նպատակային օգտագործման նկատմամբ:

6) մշակում եւ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարին է ներկայացնում՝

ա. առաջարկություններ՝ պաշտպանության ոլորտի քաղաքականության հիմնական ուղղությունների, ռազմավարական առաջնորդող փաստաթղթերի,

ռազմաարդյունաբերական համալիրի զարգացման պետական ծրագրի, պետական բյուջեում եւ միջնաժամկետ ծախսային ծրագրերում զինված ուժերի պահպանման ծախսերի վերաբերյալ,

բ. զինված ուժերի զարգացման, ծավալման, զորահավաքային, կիրառման, տարածքի օպերատիվ սարքավորման պլանները, սպառազինության եւ ռազմական տեխնիկայի զարգացման եւ ռազմավարական այլ պետական ծրագրերը, զինված ուժերի կառուցվածքը, հաստիքային թվաքանակը,

գ. զինվորական հաշվառման, նախագորակոչային պատրաստության կարգերի, զինվորական հաշվառումը վարելու հրահանգի, ինչպես նաեւ զինվորական հաշվառման մասնագիտությունների, ամրագրման ենթակա մասնագիտությունների եւ պաշտոնների ցանկերի վերաբերյալ առաջարկություններ,

դ. քաղաքացիական պաշտպանության պլանավորման վերաբերյալ առաջարկություններ.

7) իրականացնում է օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

3. Ջինված ուժերի գլխավոր շտաբը`

1) կազմակերպում է զինված ուժերի եւ այլ զորքերի զորահավաքային ու ռազմավարական ծավալումը.

2) պատասխանատու է զինված ուժերի մարտական եւ զորահավաքային պատրաստականության, մարտական եւ բարոյահոգեբանական պատրաստության, անձնակազմի զինվորական կարգապահության եւ հայրենասիրական դաստիարակության համար.

3) իրականացնում է զինված ուժերը զորահավաքային ծավալման ռազմական տեխնիկայով, սպառազինությամբ եւ նյութական այլ միջոցներով ընթացիկ ու հեռանկարային պլանավորման, ինչպես նաեւ խաղաղ ժամանակ այդ միջոցների կուտակման, պահպանման եւ տեղաբաշխման ապահովումը.

4) իրականացնում է հավանական պատերազմի եւ ռազմական գործողությունների վարման մեթոդների եւ միջոցների, ռազմական սպառնալիքների կանխատեսումը, գնահատումը եւ կանխարգելման միջոցառումների պլանավորումը.

5) իրականացնում է հետախուզական գործունեություն` պաշտպանության եւ անվտանգության նպատակով.

6) ապահովում է պահեստազորային պատրաստության , **աշխարհագրորհ պատրաստության և կիրառման պլանավորումն ու** իրականացումը.

7) խաղաղ ժամանակ կազմակերպում է զինված ուժերի կապի եւ տեղեկատվության համակարգի գործունեությունն ու զարգացումը, պլանավորում եւ ապահովում է դրա կիրառումը ռազմական դրության կամ պատերազմի ժամանակ.

8) կազմակերպում է զինված ուժերի օպերատիվ, տեխնիկական եւ թիկունքային ապահովումը.

9) համակարգում է այլ զորքերի եւ ռազմական դրության ժամանակ ստեղծվող հատուկ ստորաբաժանումների զորահավաքային պատրաստությունը, վերահսկում է դրանց զորահավաքային պատրաստականությունը.

10) իր իրավասության սահմաններում, միջազգային պայմանագրերին համապատասխան, իրականացնում է միջազգային ռազմական համագործակցություն օտարերկրյա պետությունների զինված ուժերի եւ միջազգային կազմակերպությունների հետ.

11) մասնակցում է`

ա. զինված ուժերի կադրային քաղաքականության մշակմանը եւ իր լիազորությունների շրջանակներում դրա իրականացմանը,

բ. ռազմագիտական եւ ռազմակրթական ծրագրերի մշակմանը.

12) իր իրավասության շրջանակներում աջակցում է զինծառայողների եւ նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալական պաշտպանության ապահովման գործընթացին.

13) իրականացնում է պաշտպանության ոլորտում օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

(17-րդ հոդվածը փոփ. 23.03.18 ՀՕ-296-Ն օրենք)

Հոդված 29.1. Աշխարհագրորդ

1. Աշխարհագրորդ Հայաստանի Հանրապետության վրա զինված հարձակման, որա անմիջական վտանգի առկայության կամ ռազմական գործողությունների պայմաններում Հայաստանի Հանրապետության զինված պաշտպանությանը կամավորության սկզբունքով քաղաքացիների մասնակցության համակարգ է:

2. Աշխարհագրորդի նպատակներն են՝

1) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանությանը համընդհանուր և համագզային բնույթ հաղորդելը.

2) հակառակորդի դիվերսիոն կամ ահաբեկչական կամ հետախուզական կամ հատուկ օպերացիաների ուժերի և այլ գործողություններից Հայաստանի Հանրապետության տարածքի, բնակչության և ենթակառուցվածքների պաշտպանության պլանավորված միջոցառումների իրականացմանն աջակցությունը.

3) Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի և այլ զորքերի կիրառման, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու հատուկ և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների կենսագործունեության ապահովմանն աջակցությունը:

3. Աշխարհագրորդի կիրառումը ներառում է՝

1) մասնակցությունը Հայաստանի Հանրապետության սահմանների կամ հակառակորդի հետ շփման գծի վտանգված հատվածների զինված պաշտպանությանը.

2) մասնակցությունը հակառակորդի դիվերսիոն կամ ահաբեկչական կամ հետախուզական կամ հատուկ օպերացիաների ուժերի և այլ գործողությունների դեմ պայքարին.

3) մասնակցությունը հատուկ և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների զինված պաշտպանությանը.

4) մասնակցությունը զորքերի և բնակչության զանգվածային տեղաշարժի կենտրոնական երթուղիների զինված պահպանությանը և պաշտպանությանը.

5) մասնակցությունը քաղաքացիական պաշտպանությանը:

4. Աշխարհագրորդի համակարգը գործում է տարածքային սկզբունքով, և ըստ Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման պայմանականորեն բաղկացած է գորամիավորումներից և դրանց ենթակա բրիգադներից ու գումարտակներից: Աշխարհագրորդի կառուցվածքը, պատրաստության և կիրառման պլանները հաստատվում են Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետի հրամանով:

5. Աշխարհագրորդի ընդհանուր ղեկավարումն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետը՝ զինված ուժերի պատրաստության գլխավոր վարչությունում ձևավորված աշխարհագրորային շտաբի միջոցով:

6. Աշխարհագրորային գորամիավորման ղեկավարը (հրամանատարը) խաղաղ և պատերազմի ժամանակ համապատասխան տարածքային կառավարման մարմնի ղեկավարի տեղակայն է, իսկ Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետի տեղակայր:

7. Աշխարհագրորային բրիգադի ղեկավարը (հրամանատարը) խաղաղ և պատերազմի ժամանակ համապատասխան քաղաքային բնակավայր ընդգրկող կամ միավորված համայնքի ղեկավարի տեղակայն է, իսկ Երևան քաղաքի վարչական շրջաններում՝ վարչական շրջանի ղեկավարի տեղակայր:

8. Աշխարհագրորային գումարտակի ղեկավարը (հրամանատարը) խաղաղ և պատերազմի ժամանակ գյուղական բնակավայրեր ներառող չմիավորված համայնքի

ղեկավարի տեղակայն է կամ միավորված համայնքի կազմում ներառված բնակավայրի վարչական ղեկավարը:

9. Սույն հոդվածի 6-րդ, 7-րդ և 8-րդ հոդվածներով սահմանված՝ խաղաղ ժամանակ աշխարհագրային գորամիավորումների և դրանց ենթակա բրիգադների ու գումարտակների ղեկավարումն իրականացվում է աշխարհագրի պատրաստության ու կիրառման պլանների համաձայն:

10. Աշխարհագրային պայմանական բրիգադների և գումարտակների համայրումն աշխարհագրայիններով (այսուհետ նաև՝ աշխարհագրայինի հավաքագրում) տարածքային սկզբունքով իրականացնում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության գորակոչային և գորահավաքային համայրման տարածքային ստորաբաժանումները՝ պահեստագրում հաշվառված և պատերազմական ժամանակի հաստիքների չկցագրված քաղաքացիներից, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինները՝ համապատասխան համայնքում (Երևան քաղաքում՝ ըստ վարչական շրջանների) հաշվառված քաղաքացիներից:

11. Աշխարհագրայինի հավաքագրման հիմքը նրա հետ կնքված պայմանագիրն է: Պայմանագիր չի կարող կնքվել այն քաղաքացու հետ՝

- 1) ով ենթակա է պարտադիր զինվորական ծառայության.
- 2) ով հանդիսանում է զինծառայող կամ ոստիկանության ծառայող կամ փրկարար ծառայող կամ քրեակատարողական ծառայող կամ հարկադիր ծառայող,
- 3) որը պատիժ է կրում ազատագրկման կամ կալանքի ձևով, կամ որի նկատմամբ իրականացվում է քրեական հետապնդում:

12. Հավաքագրված աշխարհագրայինների անվանագուցակները և կնքված պայմանագրերը ներկայացվում են աշխարհագրային շտաբ: Աշխարհագրայինին ամրակցվում է զենք, հատկացվում է զինվորական համագգեստ և աշխարհագրայինը նշանակվում է համապատասխան պաշտոնի՝ աշխարհագրային շտաբի ղեկավարի (պետի) հրամանով: Աշխարհագրայիններին զենքի ամրակցման և պահպանման կարգը, կնքվող պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարի հրամանով:

13. Աշխարհագրայինների պատրաստությունն իրականացվում է պատրաստության պլանների համաձայն անցկացվող պարապմունքների և վարժանքների միջոցով՝ աշխարհագրային շտաբի ղեկավարի (պետի) հրամանով: Աշխատող աշխարհագրայինների պատրաստության և կիրառման գործընթացի վրա տարածվում են Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 124-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի պահանջները: Աշխարհագրայինները պատրաստության և կիրառման ընթացքում ապահովվում են անվճար սննդով՝ զինծառայողների համար սահմանված կարգով: